

FEDERATIUNEA

Diurnala politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre șese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu întregu. . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
uni s'aparatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuinti'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Stra'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 17/29 main 1868.

Dupa scurt'a siedintia de asta-di, in care se au-
tentică procesulu vorbale alu siedintiei trecute, die-
ta Ungariei era va pausa câte-va zile. D'in caus'a
santeloru serbatori, siedinti'a venitoria se va tienè
joi dupa Rosalie; considerandu inse că siedinti'a de
asta-di inca au fostu cercetata de prea putieni depu-
tati si că cei mai multi s'au imprasciatu, parte pre a
casa, parte in coce si incole, este verasemene, că nu-
mai pre sambata, daca nu chiaru pre de luni intr'o
septemana, se voru intruni atâti deputati, câti se re-
ceru pentru a se potè aduce concluse. De altmintrea
neci nu ni mai vine a asceptà de la diet'a unguresca,
ca sè-si reiee curendu lucrârile, câ-ci n'avemu
pentru ce. Avutu-au tempu aproape de trei ani, si noi
in locu de a face vre unu pasu innainte, am facutu
douedieci inderetru, in locu de a castigà ce-va d'in
bunetâtile multu laudatei constitutiuni unguresci, am
pierdutu si ce am avutu, si asiè nu mai potemu
avè sperare, câ acesta dieta si-va mai aduce
aminte, daca nu de alt'a, celu putienu de cu-
ventulu sèu de onore repetitu de atâte-a ori. Pentru
ace'a dara sè ne punemu si noi manile in sinu? De-
parte de la noi! Ungurii suntu calare, potù fluera,
era noi aruncati si d'in tileag'a in care ajunsesemu
la 186³/₄, pre josu, trebue sè alergâmu d'in tote po-
terile, câ-ci altmintrea intru atâta vomu fi intrecuti,
in câtu neci pomana de noi nu va mai fi. Se silimu
d'in tote pârtile si, bunu e Dumnedieu, si pre josu
vomu ajunge la tienta pote inaintea loru, câ-ci ei se
misca pre unu calu comunu, ca vai de elu.

In intielesulu promisiunei nostre d'in nr. tr.,
publicâmu mai la vale elaboratulu deputatiunei re-
gnicolari croate. Mai este inca unu elaboratu, totu alu
acestei deputatiuni, si la tempulu sèu vomu produce
si cuprinsulu acelu-a, pan'atunci inse tragemu aten-
tiunea o. publicului nostru la cele cuprinse in opera-
tulu ce urmeza. Onorab. nostri cetitori voru vedè, câ
si partit'a unionista inca tiene cu multa potere la au-
tonomi'a si drepturile tieri, era domni, cari se chia-
ma deputati romani d'in Ardealu, asemenandu pro-
ductulu uniunistoru croati, alesi contra vointiei na-
tiunei croate, cu conduit'a propria si rezultatulu
„activitâti“ loru de pan'acum'a, voru fi in stare
a-si formulà insii sentinti'a: daca pre basea celoru
facute sèu, mai bine, celoru nefacute, si pre basea
celoru ce au de cugetu a le mai face sèu a nu le mai
face, voru potè fi pusi intr'o linia cu uniunisti croa-
ti, sèu ba. D'in parte-ne tragemu, de cu bunu tempu,
atentiunea alegatoriloru acestoru domni, la detorin-
ti'a ce o are totu insulu de a se ingrigi, dupa poteri,
de drepturile mamei comune, sè nu vina, in mani
inimice.

Era atentiunea guvernului ungurescu constitu-
tiunala o atragemu cu totu adinsulu Pa corespun-
dinti'a d'in Branu ce urmeza mai la vale, si carei va
dovedi ad oculos pana la care gradu alu fericirei au
ajunsu romanii d'in Ardealu sub constitutiunalis-
mulu ungurescu.

Abid resunara cuvintele discursului de tronu,
cu cari regele Vilhelmu inchise sesiunea prima a
parlamentului vamale, precum si acele, cari se dîsera
prin unu Bismark, Bluntschli si Waldeck cu ocaziu-
nea banchetului datu in onorea reprezentantiloru
germani de la media-di: si reactiunea particularistica
incepe a demunstrà acù in mesura mare contr'a ne-
suintiiloru unionistice, — manifestate in Berolinu.
In Bavari'a, carea este, d'impreuna cu Württember-
g'a, cuibulu de capetenia alu tendintieloru particu-
laristice, se serbâ alalta-eri jubileulu de cincî-dieci
de ani alu constitutiunei bavarese. — Regele
Ludovicu promise in manifestulu, adresatu câ-

tra poporulu sèu câ, urmandu esemplulu glo-
riosiloru sèi antecesori, va innaltia stindardulu con-
stitutiunei, fiindu câ — dîce elu — fericirea sa cea mai
mare este fericirea poporului sèu. Este una frase
vechia acèst'a, cu carea domnitorii, candu pretindu
cercustârile, sciu a ascunde tendintiele cele mai ab-
solutistice. De altmintre, numai bavaresii potu sè
scia, ce insemnate are acèsta serbare a unei consti-
tutiuni, carea — celu pucinu pana acuma — nu pote
fi decâtu piedestalulu tendintieloru contra-natiunali,
insocite cu ultramontanismulu. Acestu-a este misca-
mentulu celu d'antâiu, cu carele particularismulu
voiesce a castigà invingerea; cel'a-l-altu este *Rechen-
schaftsbericht*-ulu, in carele unii membrii ai parla-
mentului vamale, sub numirea de „fractiunea ger-
mana de la media-di“ si-statorescu principiile loru.
Ei voiescu sustienerea independintiei germane de la
media-di prin confederatiunea strins'a a stateloru
germane de aici. — Unificarea germaniloru inse s'a
inceputu, ea va procede fâra resistintia.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei deputatiloru de la 27
maiu.

Presiedinte. C. Szentiványi, notari: L. Rá-
day si Petru Mihali.

Dupa autenticarea sumariului siedintiei trecute,
Al. Bujanovics, raportoriulu comisiunei centrale,
cetesce raportulu comisiunei in privinti'a tratatului
vamale inchiatu cu Prussi'a. Comisiunea centrale
aproba cuprinsulu acelu tratatu, ca unu mediu-locu
mai favorabile pentru comerciulu, si lu recomanda ca-
sei spre primire. Cu privire inse la forma, comisiunea
centrale nu vede intr'insulu espresu principiulu dua-
lismului si alu paritatii, recunoscutu prin legea d'in
1867. art. XII; deci comisiunea nu ar potè recum-
mendà primirea tratatului asiè precum l'a propusu
guvernulu. — Maj. Sa inse si-a datu prè inalt'a in-
voire ca pasagiele: „Maj. Sa imperatesca-regesca
apostolica“, d'in fruntea tratatului, sè se strafirme cu
titulu: Majestatea Sa, imperatu alu Au-
striei si rege apostolicu alu Ungariei. Inre cuvintele
„imperatescu regescu“ sè se intercaleze cuventulu
„Austri'a“ sè se dîca: „Teritoriulu ambe-
loru state a le Majestâti Sale impera-
tesci si regesci“; in locu de „mandatarii
austriaci“ sè sedîca: „mandatarii Maj. Sale
imperatesci si regesci“; in locu de „Au-
stria si statele interesate a le reuni-
unei vamali“ sè se puna: „pârtile contrac-
tanti.“ Comisiunea centrale recumenda, cu aceste
modificatiuni primirea tratatului comerciale si va-
male. Ministrulu financiiloru, conformu dorintiei co-
misiunei centrale, ca cestiunea titulaturei sè se re-
guleze câtu mai curendu in intielesulu dreptului
publicu alu Ungariei, dechiarâ câ cu privire la acè-
st'a afacere se voru face, in celu mai scurtu tempu,
despusetiunile necesarie. — Comisiunea centrale si-
enuncia inca dorinti'a, ca tratatele de asemene natu-
ra, in venitoriu, sè se substerna casei si in limb'a
originale, in carea voru fi compuse. Ca forma a pri-
mirei, se recumenda inarticularea aprobarei si sanc-
tionearei acestu tratatu. Raportulu fiindu tiparitu, se
distribui intre membrii casei si se puse pre mane la
ordinea d'lei.

Gregoriu Székely interpelâ pre ministrulu
instructiunei publice, in privinti'a scolei elementarie
d'in Szepsi-Sz.-György, usurpate prin episcopatu, si
intreba, câ are elu intentiunea de a o pune sub ad-
ministratiunea credintiosiloru de relig. elvetiana de
acolo?

Bar. Iosifu Eötvös cere interpelatiunea in scrisu
si promite respunsu pre septemana venitoria.

Baltasaru Horváth, ministru alu justitiei, re-
spunde la interpelatiunea de deuna-di a lui Gull,
relativa la press'a d'in Transilvani'a. In Transilva-
ni'a — respunde ministrulu — esiste inca legea ve-
chia de pressa, juredictiunile procedu in intielesulu
acestei legi, literatur'a diurnalistica d'in Sabiu este

caus'a avertiseminteloru date; legea d'in vigore nu
se pote desfintia de o data, ci dupa sanctiunarea pro-
cedurei civile, se va introduce, si in Transilvani'a,
starea normale.

Sam. Bónis, in urm'a cuvinteloru d'in urma
a le ministrului justitiei, roga pre presiedintele casei,
ca sè se pertrateze câtu mai curendu procedur'a ci-
vile. Presiedintele respunde câ proiectulu este sub
tipariu si câ se va distribu dupa serbatori.

Ladisl. Berzenczey, provocandu-se la una
propunere a lui Deák, care s'a fostu primitu de casa,
dorese introducerea juriului in Transilvani'a in
ainte de ce procedur'a civile ar' trece la valoare
de lege.

Balt. Horváth respunde la interpelatiunea
lui Carolu Stoll pentru una anumita defraudare.
Respunsulu, d'in motivulu câ acèst'a afacere e de na-
tura privata, lu dede interpelantului, dechiarandu
câ, daca nu ar' fi multumitu, va respunde publicu.

Colom. Tisza dorese câ, facundu-se interpe-
latiunea inaintea casei, sè se dee si respunsulu in
acelu-a-si modu; Ghyczy face una asemene ob-
servatiune, accentuandu câ chiaru si in afacere pri-
vata pote fi gravamine publicu.

Bal. Horváth refuta pre vorbitori, elu este, de
altmintre, gaf'a a respunde.

Carolu Stoll dechiarâ câ acèsta afacere e de
interesu publicu, fiindu câ e vorba de daun'a statu-
lui; inse prin publicare, s'ar' periclitâ deslaunarea;
nu dorese, prin urmare, respunsu publicu.

Siedinti'a se inchiaia. Siedinti'a mai de aproape
mane.

Siedinti'a casei deputatiloru, din 28 maiu.

Presiedinte: C. Szentiványi, notariu E. Csen-
geri; d'in partea regimului au asistatu ministrii: An-
drásy, Eötvös, Lonyai, Miko, Wenckheim, Horváth
si Gorove.

Dupa autenticarea sumariului siedintiei trecute
si impartesfrea mai multoru petitiuni sosite la dieta
se incepe discutiunea a supra tratatului vamale in-
chiatu cu Prussi'a. — J. Andrásy, ministrulu
presiedinte dechiarâ in numele guvernului, câ s'a
recercatu regimulu prusescu pentru ca sè binevoies-
ca a suplini defectele stilistice a le tratatului
vamale (vedè raportulu dietali d'in nr. tr.) —
Guvernulu prusescu prin una nota d'in 24 l. c. a im-
plinitu cererea ministrului de esterne si s'a invoitu
la schimbârile, propuse de comisiunea centrale.
Tisza Keglevich si E. Simonyi desvoltandu
pusetiunea partiei opositionale fatia cu tratatulu
d'in cestiune, se areta multiemiti cu modificârile
propuse.

Dup'aceste punendu-se la votu, tratatulu va-
male se primi cu majoritate insemnata.

Apoi s'a cetitu a trei'a ora proieptulu de lege
despre câlile ferate intre Hatvan-Miscoltz, Zakan-
Zagrabi'a si calea ferata nordu-resaritana.

S'a cetitu modificatiunile, ce a facutu cas'a ma-
gnatiloru in proieptulu de lege pentru afacerile base-
ricei gr. orient, si in proieptulu de lege referitoriu la
calea ferata d'in Ungari'a inf. la Fiume.

Se primescu amendou proieptule.

Propunerea mai multoru deputati despre spe-
sele juredictiuniloru d'in cetâtile libere, si districte
se strapune la comisiunea finantiaria.

In fine se autentica protocolulu, si cu acèst'a se
inchiaia siedinti'a.

Siedinti'a casei magnatiloru d'in 28
maiu.

Presied.: Mailáth, not. Nyáry; d'in partea
regimului: Gorove, Wenckheim.

Mihályi, notariulu casei deputatiloru, pre-
senteza tratatulu comercialu, aprobatu de cas'a re-
presentantiloru.

Presiedintele provoca pre membrii comisiunii
bugetarie, asemena si comisiunea pentru afacerile de
comunicatiune, ca sè-si pregatesca referatele inca
pentru siedinti'a de mane.

Siedinti'a, in care numai 30 membri au fostu de
fatia, se inchiaia la 11 ore.

Interpelarea

d. Avramu Tincu, facuta in sedinta de la 23 maiu.

Dupa ce m'am convinsu, ca o casa e pacienta nu numai fatia cu acei deputati, cari nu posedu pre deplinu limb'a magiara, ci inca si fatia cu acei-a, cari au tenuity aci mai exercitiei formali in cetirea scrierei ungure, purcediendu si eu d'in punctu de vedere alu oportunitatii mi-ieu indresnela a interpela pre d. ministru de culte in limb'a magiara, dechiarandu-me inse, ca nu-sum versatu in acest'a limba.

Toti fiii Transilvaniei au salutatu cu bucuria activitatea laudabile a guvernului ung., candu au auditu, ca guvernulu are de cugetu a infintia in Transilvania una universitate, numai natiunea romana nu a potutu fi partasia acestei bucurie, fara a nu senti de alta parte si dorere, observandu, ca guvernulu ung. candu voiesce a da ce-va, o face asié, incatu cu una mana ti-da, era cu alta-ti ia, si inca de acolo, unde si asté o mai putienu, si unde cu atatu mai tare se simte. Lucrulu stá asié:

Guvernulu ung. avendu de cugetu a infintia in Transilvania o universitate a provocatu corpulu profesorulu alu academiéi d'in Clusiu, se susterna unu proiectu, ca si candu numai acestu colegiu ar' pricepe la acestu obiectu, si ar' fi in stare a face atare proiectu. Pasulu guvernului, cerendu numai opiniunea corpului profesoralu d'in Clusiu, a fostu, dupa parerea mea, unilateralu, de unde urmeza, ca si proiectulu inca e unilateralu.

Nu voiescu a face critica a sup'a intregului proiectu, ci numai unu punctu voiu atinge. — Corpulu profesorulu d'in Clusiu si-da parerea, ca gimnasiulu de statu d'in Sabiiu se se desfiintieze si dotatiunea acestui-a de 16,792 fl. se se intrebuintieze pentru acoperirea speselor universitatii, ce se va infintia; si ore d'in ce motivu a proiectatu acest'a corpulu profesorulu d'in Clusiu? verasemenea numai pentru ace'a, fiindu ca scie, ca mai multu de jumetate a junimei studiosa la acelu gimnasiu, e romana, si a prevediutu, ca d'in d'i in d'i creste numerulu teneriloru romani studinti, in proportiune cu inmultirea studintiloru in scola.

Asertiunea mea se dovedesce prin urmatoriile date. Voiu pune inaintea ochiloru o. case, unu conspectu despre numerulu studintiloru romani. In anulu 186 $\frac{2}{3}$, a frecuentatu in acest'a scola 257 teneri, d'intre cari 148 au fostu romani

186 $\frac{3}{4}$	291	d'intre cari au fostu	169	rom.
186 $\frac{4}{5}$	338	" " " "	180	"
186 $\frac{5}{6}$	369	" " " "	189	"
186 $\frac{6}{7}$	438	" " " "	238	"

D'in datele acestea se vede chiaru, ca susnumit'a scola e neincungiaratu de lipsa pentru tier'a intrega, si mai vertosu pentru tenerimea romana.

D'in parte-mi nu potu crede, ca d. ministru de culte ar' primi proiectulu corpului profesoralu de la academi'a d'in Clusiu, si ar' desfiintia gimnasiulu de statu d'in Sabiiu, ca-ci prin acest'a ar' vatema mai vertosu natiunea romana.

Dupa ce inse proiectulu cunoscutu irita anitele in-drasnescu a face urmatori'a interpelatiune:

Infintiandu-se universitate in Transilvania, are guvernulu de cugetu a desfiintia gimnasiulu de statu d'in Sabiiu?

Operatulu deputatiunei regnicolari croate.

Deputatiunea regnicolare unionistica a Croatiei dechiara, in operatulu subcomisiunei (Conte Jancovicu, Zivcoviciu si Stoianovicu) compusu de Zivcoviciu, a tienne strinsu de supremulu principiu ce emaneza d'in sanctiunea pragmatica: ca, in intiesulu acestei legi fundamentale de statu de la a. 1723, comune tuturoru tiereloru tienatorie de corona stului Stefanu tote tierete coronei, d'impreuna cu regatulu trei unitu alu Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei, formeza si trebuie se formeze una „unitate de statu.“ D'in acestu principiu supremu alu „comunitatii de statu“ si alu coerintiei regatului Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei cu celelalte tierete a le coronei stului Stefanu ar' urma ca acele ar' trebui se aiba urmatoriile afaceri de statu comune:

„I. Incoronarea regelui comunu, ca rege ungurescu si totodata si rege alu Croatiei, Dalmatiei si Slavoniei, cu un'a si aceea-si corona, in unulu si acel'a-si tempu si prin unulu si acel'a-si actu de incoronare. Mai departe, redactarea unei-a si acelei-a-si diplome inaugurale in diet'a unguresca, comune in acesta privintia tuturoru tiereloru coronei, in carea inse, pro langa intregitatea coronei unguresci si a constitutiunei comune, se se asecure si garanteze in deosebi si intregitatea regatului trei unitu si constitutiunea lui provinciale.

Diplom'a redactata in modulu acest'a, primita suscrisa si intarita cu juramentu de Maiestatea Sa, se se edee pentru regatulu Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei, in editiune separata originala, in limb'a serba-croata, ca limba a tieroi.

II. Tote acele afaceri, preste totu, cari tierete coronei stului Stefanu au a le pertrata ca „unu corpu de statu“ fatia cu unu alu „trei-lea.“

Dupa acestu principiu, de aci se tienne acele afaceri, cari in intiesulu sanctiunei pragmatice atingu in comunu pre tote tierete cari stau sub sceptrulu domnitoriului comunu, si asié, — pre basea invoielei facute intre Ungari'a si celelalte tierete a le Maiestatei Sale, care s'a impartesitu deputatiunei nostre regnicolari dalmate, croate, slavone, pre cale amicabile de cãtra deputatiunea regnicolare unguresca, — au a se pertrata in

comunu, respectivu pre calea delegatiuniloru. Aceste afaceri suntu:

- afacerile esterne,
- afacerile de resboiu
- afacerile financiare, in privintia orogatiuniloru ce au a se suportã in comunu.

Regatulu Dalmatiei, Croati'a si Slavoni'a, trebuie se fie reprezentatu in delegatiunea tiereloru coronei stului Stefanu ca si celelalte tierete, pre basea acelei-a-si chiã comune, si acesti reprezentanti si-ar' eserce dreptulu votului loru in modu egal cu ceialalti reprezentanti ai dietei unguresci.

Esmiterea acestei delegatiuni a tiereloru coronei stului Stefanu ar' avé a se intompla, cu privire la regatulu treiunitu, d'in diet'a sa propria (fãra instructiune), precum s'a indegertatu acest'a si in rescriptulu pre'naltu de la 25 maiu 1867.

De altmintrea unionistii voiescu a inchiãia una legatura de dreptu publicu si mai strinsa cu Ungari'a, daca conditiunile unei esistintie natiunale, constatatorie in autonomi'a politica si intregitatea tieretei, se voru garantã si asecurã d'in partea Ungariei acum, la inchiãierea acestei legature.

III. Acele afaceri, cari diet'a Ungariei, nu le considera ca atari, a cãroru pertratãre comune cu celelalte tierete a le Maiestatei Sale se fie conditiunata prin in-sa-si sanctiunea pragmatica, cari inse, totu-si, d'in alte privintie, in intiesulu atinsei invoielei impartesite deputatiunei nostre regnicolari, ar' avé a se pertrata pre basea unoru principie statorite de ambele legelatiuni (diet'a Ungariei si a Croatiei), precum:

- afacerile comerciale, in specie legelatiunea vamale;
- legelatiunea asup'a dãriloru indirecte, ce stau in strinsa legatura cu productiunea industriale;
- statorirea legei monetarie;
- despusetiunile in privintia aceluor linie de cale fierata, cari atingu interesele ambeloru diemetãti a le imperiului;
- statorirea sistemului de apãrare.

Afara de aceea:

IV. In principiu, acele afaceri — totu-si cu ore cari restringeri — cari, ce e dreptu, nu se tienne de cele insirate, dara totu-si nu cadu in resortulu afaceriloru interne, de cultu si de justitia, si adeca:

- Esaminarea si aprobarea aceluor tratate de statu si de comerciu, cari apesa imperiulu, respectivu tote tierete coronei séu au de urmare una schimbãre a teritoriului tiereloru coronei;
- Regularea afaceriloru monetarie si a bancei de nota, a afaceriloru vamale, precum si a afaceriloru de telegrafu, posta, cale fierata, negatiune si altoru afaceri de comunicatiune; comune tiereloru coronei stului Stefanu, adeca cari atingu interesulu regatului treiunitu si alu Ungariei in comunu;
- legelatiunea asup'a credetului, a bancei, privilegiului si industriei, apoi legelatiunea asup'a mesurorulu si ponderiloru, asup'a marceloru si scutintia modelorulu;
- legelatiunea asup'a dreptului maritimu, montanu, de comerciu si cambialu;
- statorirea preliminariloru in privintia economiei comune de statu, de care se tienne si economi'a de curte a regelui comunu; apoi in cuvintiãrea dãriloru si contributiuniloru indirecte, ce au a se scote, esaminarea bilantiei financiarei respective; contragãrea imprumuturiloru noue, convertirea detoriiloru de statu sustatorie; vinderea, straformãrea si insarcinãrea averei nemiscatorie a statului; legelatiunea asup'a monopoleloru si a regalioru, si preste totu, tote afacerile financiare, cari suntu comune tiereloru coronei stului Stefanu;
- Tote afacerile, cari se referescu la ordinea si durat'a obligamentului maritimu, cu deosebire incuviintiãrea anualã a numerului fetioriloru de recrutatu.

Nota ad IV.

1. La vinderea séu straformãrea bunuriloru de statu a le regatului treiunitu, precum si la una schimbãre de teritriu ce ar' atinge acestu regatu, se pottesce invoierea dietei sale —

2. La contragãrea de imputuri si insarcinãrea averei statului, cuot'a ce va cadé pre regatulu treiunitu pentru garantia, respectivu pentru ipotecãre si esolvire, se va statori paritetice in modulu semnãtu mai la vale.

3. Dreptulu incuviintiãreiu anualu, alu scrierei si scotei dãriloru directe se reserva legelatiunei autonome si guvernului tieroi; ce inse nu impiedeca a tratã si acest'a specie de contributiune dupa acele-si principie, statorite intre ambe pãrtile.

4. Cu privintia la celelalte dãri, cari aru fi se se trateze la olalta, ca mai susu, considerandu cã relatiunile materiale, industriale si comerciale ale regatului treiunitu fatia cu Ungari'a sunt mai putienu favoravere, se cere de la Ungari'a garantia in sensulu art. 50—1790, ca la introducerea noveloru contributiuni si dãri indirecte, si la urecãrea celoru esistintii, regatulu treiunitu se se fie in consideratiune speciala, corespundictoria referintiorulu lui, si adeca prin aceea, ca la tota introducerea séu urecãrea si in genere la tota contributiunea dãriloru comunu votate, chãiaia respectiva séu cuot'a cu privintia la regatulu treiunitu se se statoresca separatu si adeca paritetice.

5. Cu privintia la recrutii regatului treiunitu, conformu despusetiunii art. ungurescu de lege IX, §. 10 d'in a. 1865—7, se statoresce principulu instrãrei loru in regimentele tieroi, afara de acei-a, cari cu privintia la insusitãtile loru personale voru fi capaci pentru una cultivãre tehnica.

6. Recrutii litoralului croatu pentru desteritate loru pro mare, se se aplece numai la marina.

7. Cuot'a de recruiti, ce cade pre regatulu treiunitu d'in contingentulu de recruiti, care se va votã comunu in diet'a unguresca, se se statoresca paritetice.

8. Despusetiunea despre cerculu de aptivitate si puse-tiunea viitoria a banului si a capitanului de tiera d'in Croati'a, Slavoni'a si Dalmatiei preste totu, se reserva espresu conventiunii, ce se va inchiãia mai tãrdiu.

Autonomi'a provinciale a Croatiei are se contiena:

1. Legelatiunea perfectã nedependente cu privintia la tote afacerile, cari conformu espunerii de mai susu, nu s'au supusu pertratãrii comune.

2. In cerculu de aptivitate delegatu, administratiunea afaceriloru postale si cele ale telegrafului, rezervandu-se inse dreptulu de controla alu guvernului centralu comunu.

3. In fruntea guvernului provinciale autonomu stã unu ministru donumitu de-adreptulu de corona, nedependente si responsabilu dietei croato-slavonico-dalmatice, cu atãte sectiuni, cãte voru fi de lipsa, si cu resiedintia in Zagrabia.

Comunicatiunea intre guvernulu provinciale nedependente si corona de o parte, si intre guvernulu centralu comunu de alta parte, s'aru poté mediu-loci prin denumirea uniu ministru croatu fara portofoiu, ca membru intregitu alu guvernului colectivu ungurescu d'in Pest'a, a carui puse-tiune cãtra guvernulu provinciale autonomu, cãtra corona si cãtra guvernulu centralu comunu aru trebui se se reguleze prin lege, inse asié, ca prin aceea autonomi'a guvernului nostru provinciale se nu se altereze.

Autonomi'a acest'a contiene in sine eo ipso dreptulu de a compune si a votã pre totu anulu bugetulu tieretei proprie, care bugetu aru avé se cuprinda spesele pentru administratiunea intrega a tieretei.

Spesele acestea facu in tempulu de fatia pentru Croati'a si Slavoni'a cam 2.000,000 fl.

Cu privintia la limba deputatii croato-slavonice se potu folosi in legelatiunea comunã de limb'a loru propria, ca si de cea unguresca; limba oficiala si de corespundintia a guvernului provinciale e eschisivu cea serbo croata.

Ce se tienne de proportiunea de contribuere a regatului treiunitu la sarcinele comune, si adeca fatia cu Ungari'a, deputatiunea regnicolare croato-slavonica e de parerea, ca in asta privintia considerandu comunitatea finantiala a regatului treiunitu cu Ungari'a, necesitatea de a statori una detoria cuotala anumita a Croatiei si Slavoniei cade eo ipso.

Cu privintia la intregitatea regatului treiunitu, deputatiunea regnicolare croato-slavonica considera intregulu teritriu fumanu ca parte intregitoria a regatului Croatiei, care dupa inchiãierea uniunii cu Ungari'a va avé se suferé sortea tieretei materne „Croati'a.“ In cãtu pentru confinea militaria croato-slavona, deputatiunea regnicolare croato-slavonica accepta, ca „administratiunea“ civila-politica si judetiala, se se intrunesca cu cea a Croatiei si Slavoniei civile, si prin acestã confinea militaria cu provinci'a la olalta se formeze unu corpu, ceea ce altcum ni s'a promis de corona si in pre inaltulu rescriptu d'in 7 Noemvre 1861.

Cu privintia la Dalmati'a deputatiunea regnicolare croato-slavona a observatu cu durere, cã cestiunea reintregirii regatului treiunitu, si prin acest'a mediatu si a coronei Ungariei, s'a trecut cu tacerea.

In fine adauge operatulu:

Pertratãrile acestea de impacatiune cu privintia la rezultatul loru se privoscu ca unu ce intregu, asié dara in totalitatea loru; prin urmare pana la inchiãierea si rezultatulu finalu alu acestoru pertratãri nici una parte nu e legata de dechiãratiunile si promisiunile facute in decursulu pertratãriloru.

Transilvani'a.

Branu, 8/20 maiu 1868.

Dle Redactoru!

Pre canlu d'in comitate, a-leca d'in partea fratiloru nostri invecinati cu magiari, nu resuna alta decãtu numai suspine de doreri si plãngeru, asup'a nedreptãtiriloru ce li se intempla, totu pre atunci ve demu acele-si doreri si plãngeru repetãndu-se si d'in partea romaniloru nostri de pr'intre sãsi, séu togmã si d'in partea celoru invecinati cu sãsi. Sã tacem de asta data, cã atãtu d'in partea acestora, cãtu si d'in partea aceluor'a, suntemu neconsiderati ca natiune, dar' apoi si ca privati drepturile nostre private averea, ba chiaru si libertatea nostra personala amenintata, ba data prada arbitriului loru, astfelu cã de o parte tã-se pare cã acca fatala „Unio trium nationum“, care dora numai la parere apucea a se sterge d'in credeulu multora, asta-di se pare a fiã si renoita, si asié te face se credi, cã nu esci in seclulu alu 19. alu lumiuci, ci in acei secli de trista memoria ai barbarismului.

Spre comprobarea celoru spuse nu voiu aduce lucruri si intemplãri vechie, nice macaru de 2—3 ani nu me voiu demite la istoria perderii paduriloru, muntiloru revindicati, dara nice la certele d'intre comunele sãcesci si romanesci, si altele de acestea, cã se nu marescu pre tare dorerea cetitorului, ci ma voiu margini la urmatori'a intemplãre, numai d'in d'lele aceste-a, de la Sãhodolulu Branului.

Sãhodolulu acest'a este un'a d'intre comunele cari la olalta facu comun'a colectiva Branu, — este

situat pre unu dealu la polele Buceciului, in vecinatate nemidlocita cu partea de d'in susu a hotarului opidului Rosnovu (Rosenau) si numera aproape la 300 case, cu totu atâte-a familie curatu romane. Locuitorii acestei comune se ocupa dupa natura puseiunii loru celei muntose, parte cu economi'a de pamentu, parte cu economi'a de vite, la care sunt aviasati toti locuitorii munteni de positiunea loru.

Dupa ce teritoriulu comunei Sohodolu de o parte e muntosu, ér' de alt'a prè micu facia cu atâte-a familie, omenii inca d'in seclulu alu 17-ea incepara a-si cumperà proprietati de pamenturi pre hotarele comuneloru vecine, éra mai alesu in teritoriulu opidului Rosnovu ast-feliu, in câtu ei cumperara de la Rosnoveni mai tota acea parte de hotaru, care vecinesce nemidlocitu cu Sohodolulu, in o manie si cu o suprafacia aproape la 600 jugere.

In puterea cumperarei acestei-a, toti acei privati in Sohodolu sunt recunoscuti togma si de opidulu Rosnovu de proprietari adeverati ai mosteloru séu pamenturiloru cumperate, atâtu dupa nume câtu si dupa cârtile funduarie (Grundbuch), dara numai nu si in fapta; sânt cu alte cuvinte mai intielesse: ei, Sohodolenii, sânt proprietari ai pamenturiloru cumperate in teritoriulu Rosnovului, suntu intabulati si platescu darea pre acelea, dar' n'au voia a le folosi dupa cum voiescu, ca proprietari, ei numai cum dispune reprezentanti'a opidului Rosnovu in marea sa intieptiune. Ér' acést'a d'in caus'a, câ acea intieptiune reprezentantia aduce concluse de acelea, câ partea de hotaru devenita in proprietatea Sohodoleniloru, se fia pasiunita esclusivu numai de vitele rosnoveni-loru in tote primaverile pana câtra iuniu; — ér' deca vre unu proprietariu de pamentu d'in Sohodolu ar' cutezà a-si manà si elu vitele sale la pasiunitu acolo, macaru numai pre teritoriulu proprietati sale, atunci vai de elu si de vit'a lui, vine sasulu si, de o prinde, o mana la Rosnovu si o tiene, pana candu bietulu proprietariu si-o rescumpera, cum se pote tocmi. Ér' de cumva n'ar' potè prinde si manà vit'a la Rosnovu, apoi se duc 2-3 si mai multi sasi la Sohodolu, intra cu forti'a si cu pusc'a in cas'a celui cu vit'a, lu-batu, lu-tiranescu si luandu-i o haina d'intre cele mai bune, dreptu despagubire, se duc a casa, aduc concluse, câtu se mai dee bietulu romanu, ca se-si rescumperè hain'a, si asiè bietii Sohodoleni suntu prad'a arbitriului loru — ba ce e mai multu, deca amblandu sasi prin Sohodolu, vedu la us'a vre unui sohodolenu numai ura, câ ar' fi adusu vre unu lemnu tîrîsiu, câ-ci pre oculo nu se pote amblà cu carulu, apoi totu asiè patiesce. Asiè patimè mai anu Ionu Silvestru, numai de ce se vedu la porta urm'a unui lemnu (de si Branulu are padurile sale, unde padurescu si Sohodolenii), lu-calcare vre o 3-4 sasi in cas'a lui propria, si acolo atât'a-lu maltrata cu patulu puscei, pana candu se rupse pusc'a, dupa acea-lu zalogira pentru ca se platesca pusc'a stricata pre spatele lui. — Pre altu Sohodolenu, Ilie Petricu, cam in martiu 1867 lu-intalnira câti-va sasi mergundu la Brasiovu cu lemne de vendiare pre carulu séu, — ce e mai multu lemnele d'in curtea sa incarcate, — si d'in midloculu drumului, ce duce la Brasiovu, lu-prinsera, lu-dusera la Rosnovu, lu-arestara silu-tienura acolo, pana candu sasi femeia lui, si atunci pentru ca se nu suferè vitele, cari eràu parasite la carulu cu lemnele, — lu-lasara d'in acestu bagandu in locu-i pre femeia lui cu unu copilu de 6. Lune in bratie, pe care o tienura acolo 4. zile, cu copilulu celu micu impreuna, fâra nice o grâja, pana candu venindu o patrola de gendarmi d'in Branu si intrepunendu-se, o eliberara. Unui Sohodolenu, Aronu Puscariu, i-a ruptu oratorulu Eiven d'in Rosnovu gardulu de la gradin'a de langa cas'a lui pre teritoriulu Sohodolului, cu puterea, i-a luat vitale d'in gradin'a sa, le-a manatu la Rosnovu, unde le-a tienutu inchise, pana candu a numeratu proprietariulu loru câte 40 cr. de capu, — pre unulu Ionu Lascu lu-a prinsu in Rosnovu, si d'in midloculu ulitiei l'a arestatu, — si o multime de asemenea fâra-te-legi *)

Dara ce se le mai enarâmu aceste intemplâri despre omeni de rendu. Eata ce patimè preotulu nostru d'in Sohodolu, Georgiu Babesiu, joi in 2/4 maiu, anul Domniului 1868. Aflandu-se piugarindu in pamentulu séu d'in teritoriulu Rosnovului, si fiindu si vre o 60 oi ale d'insului la pasiune pre pamentulu séu, pre candu manasera pastorii oile la apa, o parte d'in ele trecura ap'a, carea desparte proprietatili sohodoleniloru de ale rosnoveniloru, si asiè acea parte apucà pre loculu de pasiune alu Rosnoveniloru. — Mergundu preotulu séu spuna pastoriloru, ca se le intorca inapoi, i-esu vre o 10 sasi inainte, dupa fasiunea loru, toti membri ai reprezentantiei opilane, si incepu a manà oile preotului câtra Rosnovu. Preotulu se roga de ei cu bine si le dice, câ se nu mane oile, câ-ci in tomn'a trecuta éra-si i le-au manatu, si cinci capete nu le-a mai aflatu, i roga mai incolo se primesca unu zalogu, pana candu

*) Totu asemenea nelegiuri ne venira la cunoscintia si de la orasiulu Codlea (Zeiden.) Red.

séu se voru impacà, séu va platì ceea ce se va cuveni. Sasi nu primira zalogulu, ci provocara pre preotu se merge cu d'insii, d'insulu merse cu ei, si cum se departara d'in apropiarea Sohodolului, si vedura sasi, câ d'intre sohodoleni nu e nice unulu in apropiare, prinsera doi sasi pre bietulu preotu de amendou manile; auditi! unu omu singuru, unu omu bolnavitosu si de o natura forte debila, incunguratu de 10 sasi, si totu se-lu tiena prinsu si de mani, — lu-dusera pana la Rosnovu numai prin acele locuri, pre unde eràu totu bâlti, tina si ripele cele mai rele, sub cele mai scarnave injurature si batjocuri, sciti cum s'au obicinuitu sasi cu ai nostri. Éra candu intalneau câte unu romanu d'in alta comuna, trecundu a laturea, le diceau: „Mei, nu trebuie la voi unu porcariu, unu vocariu; ni-credi, ke noi dam la voi pe pop'a hészta.“ La Rosnovu lu-detera judelui, oratorului si vice-notariului comunale, cari lu-inchisera apoi, i cerura 20 fl. v. a. ca se-lu elibere, éra nevoindu preotulu a platì ceruti 20 fl. v. a., lu-arestara pana a dou'a di la 11 ore, fâra de a-lu lasà se-si procure ce-va mancare. Atunci lu-luara éra-si la cercetare, si era-si pretinsera 20 fl. v. a. si nevoindu preotulu a dà cei 20 fl., lu-tramisera sub escort'a magistratului d'in Brasiovu, de unde se eliberà indata, cu acea mangaiare, câ se va emite o cercetare la faci'a locului, spre descoperirea stârei lucrului. Ér' candu ceru preotulu pomenitu de la Judele primariu, ca se se dee in scrisu numele acelu sasi, cari comiserà actulu de violintia in contra'i, pentru ca se-i predee dreptati, acelu jude primariu lu-indreptà la inspectorele Rosnovului, ér' acést'a i denegà dreptulu de a cere asiè ce-va. Pofimtu lumina, cultura si dreptate sasesca.

Cine nu vede, câ sasi numai unde potu, tientescu la ruina nostra? Cine nu vede, câ deca astfeliu patimescu romanii, numai candu suntu invecinati cu sasi, apoi ce voru fi suferindu cei d'intre sasi, si mai alesu cei d'in Rosnovu cu o astfeliu de deregatoria si reprezentantia comunale, tota crucisii si curmedisii rudita intre sine. Ore cei de la cârma nu vedu si nu audu de aceste-a? ore noi n'avemu pre niminea la locurile competinte, ca se aduca la cunoscintia celoru ce se cuvine, pentru ca se puna stavila atâtoru nelegiuri?

Preotulu nedreptatitu a inaintatu magistratului d'in Brasiovu aretare criminala, asupr'a inculpatiloru. Se acceptâmu rezultatulu, dara intr'un'a se tragemu luarea a minte a celoru competinti asupr'a astoru felu de procederi ale sasime d'in Rosnovu, si mai alesu asupr'a inpregiurarei, câ este concesu sasiloru d'in Rosnovu se amble totu inarmati cu pusce si cu pistole? acelu omeni atâtu de nesocotiti, pre candu altor'a este interdîsu a se inarmà fâra de scopu? P.

Inainte cu 50 si mai bine de anisasi d'in S. Regiuu au aruncatu pe protopopulu Petru Maioru in temnitia, unde l'au tienutu vre-o douè septemane. Pana in an. 1829 vedeai in Clusiu asentandu pe preoti teneri greco-resariteni la armata, éra pana se-i visiteze, comisiunea i-bagà in temnitia ca si pre cei-lalti recruti. Pre câtu tîmpu erà Ioanu Lemeni protopopu in Clusiu, éra consiliariulu Straussenburg referinte in militaribus, cel'a si-punea tota silintia, pentru ca se scape pre bietii popi neuniti. De atunci a remasu in memori'a contimpuraniloru mei urmatori'a scena:

Lemeni. Domnule consiliariu, dà drumulu acelu popa nenorocitu, câ este si rusine si pecatu.

Straussenburg. Nu enici rusine nici pecatu. câ toti romanii suntu demni de furce!

L. Ia-ti sam'a, Domnule, câ eu inca suntu romanu, dara furce nu am meritatu.

Str. Exceptiune cu dta, mai alesu câ esci si nobilu.

L. Am totu auditu, câ omeni'a sasesca platescu câtu si foculu de paie; apoi maria-ta inca n'ai omenia mai multa. (Lemeni ese, usi'a se trantesce).

Spune-ti rogu-ve, cu câtu suntemu asta-di mai liberi, decâtu inainte cu 40-60 ani in drepturile nostre personali? *Barcensis.*

ROMANIA.

Adunarea deputatiloru.

Siedintia de la 6/18 maiu 1868.

D. Gheorghiu desvoltandu interpelatiune asupr'a presei, respunde la imputarea ce dice câ i s'a facutu de unu d. deputatu, câ si-trage inspiratiunile sale d'in unu ore care diuariu, si dice câ cunosce respectulu ce trebuie se se de acelu organu subventiunatu d'in tesauru si declara câ nu se inspira de la nici unu diuariu. Intreba pe ministrulu d'in intru ce instructiuni a datu dsa dlui prefectu de Iasi in privintia presei, câ-ci acestu prefectu a voitu se impuna cu sil'a publicarea unu comunicatu in diariulu Dreptatea, care a datu sèma d'o intrunire facuta la primari'a de Iasi, si care i-a desplacutu dlui prefectu. Nareza apoi cum s'au facutu mai multe intruniri la Iasi pentru a se consultà cetatiani in nesce ce-

tiuni grave, si cum prefectulu si cu d. ministru au opritu aceste intruniri prin puterea armata si dandu ordine primariulu de Iasi d'a inchide sala primariei pentru a nu se potè face intrunire; primariulu inse nu s'a supusu. Aceste-a le-a relatatu Dreptatea si prefectulu a voitu se-lu silésca pentru acést'a a publicà unu comunicatu, acést'a este o violare a Constitutiunei, a libertatii presei si-a intruniloru, ce se potu probà prin acte si guvernulu trebuie se se esplice, câ-ci nu pote fi lasatu a mai merge pe acést'a cale de calcare a toturoru drepturiloru asicurate de Constitutiune.

D. ministru Bratianu dice, câ la ori ce se acceptà, dar nici o data ce se acuse administratiunea actuala câ nu lasa intrega libertatea presei. Necontentu i s'au facutu imputari câ nu aduce o lege d'inaintea Camerei pentru a pune unu capetu abusuriloru libertatii presei, câ-ci de candu asta libertate este acordata, unele diuarie nu mai cunosc nici o margine si insulta totu, n'a remasu nimicu care se nu fia insultatu. Ar intielege, dice, o asemene acusatiune câ lasa licintia, dar nici o data câ nu lasa libertatea presei. Vine apoi la acusarile dlui Gheorghiu si areta câtu de pucinu naturale este acusarea, câ prefectulu a silitu pe redactorele Dreptatii a publicà unu comunicatu, câ-ci daca ar fi facutu-o, atunci de sicuru câ acelu redactore, care este totu de parti'a lui Gheorghiu, ar fi constatatu siluirea prin procurore si autoritate; ar' fi constatatu câ prefectulu a venitu cu gendarmi se publice in diariu comunicatulu séu; dar comunicatulu nici nu s'a publicatu. Prin urmare prefectulu a cerutu ca ori care particularu inserarea unei rectificari, si in tote tiererele unu diuariu care se respecta, combate o asemene rectificare, dar o publica.

Câtu pentru ce a dîsu d. Gheorghiu câ, intrunirile au fostu impiedecate cu gendarmi, câ localulu primariei unde erau se se face, erà inconjuratu de gendarmi, d. ministru spune, câ la Iasi primari'a este la unu locu cu prefectura Politiei, unde suntu fâra indoiela gendarmi, si pentru ca se nu fi fostu gendarmi acolo trebuià ca primari'a se inchirieze altu localu pentru a-i mutà; prin urmare d. Gheorghiu a profitatu de asta inpregiurare câ primari'a e la unu locu cu prefectur'a Politiei pentru a acusa pe guvern.

D. Gheorghiu a maidîsu, câ dsa a datu ordine primariulu a nu dà sala Primariei pentru intrunire, si d. ministru dice cea ce a spusu in particularu Primariulu, o va spune si la lumin'a sorelui. Primari'a, dice ministrulu, este o autoritate cum este si prefectur'a cu deosebire câ este o autoritate comunale; localulu ce ocupa este alu ei si n'are nimeni dreptulu a a dispune de dînsulu; nu este unu publicu, in ori ce tiera câtu de democratica, chiaru in 23 la Paris, nu se intrunèa poporul la cas'a orasiului, ci delegatii suburbielor care formau vestit'a comuna a Parisului, si acei delegatii aveau unu caracteru oficialu atunci; alegatorii pe tempulu alegerilor formeza unu corpu, au unu caracteru oficiale, inse o data acestu tempu trecutu, perdu acestu caracteru, si nu se mai potu intruni in localulu Primariei. In intrunirile, de cari vorbesce d. Gheorghiu, nu erau alegetarii cari se intruniau, ci cetetianii si n'aveau dreptulu a dispune de sal'a Primariei câ-ci nu se intruniau se alega. Daca voiau se se intrunesca, trebuiau se inchirieze unu localu cum se face chiaru in Bucuresci; si apoi totu, ce se face in localulu unei Primarie cauta a avè ore cum unu caracteru oficiale; acea ce ar' fi otaritu intrunirea, de care vorbesce d. Gheorghiu ar fi avutu unu caracteru oficiale, si fiindu câ voia a se ocupa de nisce cestiuni ardenti, inimicii Romaniei d'in intru si d'in afara ar fi dîsu, câ „eca ce a decretatu primaria de Iasi.“ D'aceea d. ministru a dîsu primariulu de Iasi se nu permita a se face in localulu primariei acte, cari ar' avè urmâri regretabile, daca li s'ar da unu caracteru oficiale, si acést'a avea dreptu primari'a a face refusandu sal'a sa, unu localu alu ei; si acei-a ce voiau se face intrunirea, n'aveau decâtu a inchiria unu localu particularu, cum se face si aci in Bucuresci. Inse dupa câtu afla acum intrunirea in cestiune s'a tienutu si asiè fiindu, cum de dice d. Gheorghiu câ a fostu oprita?

Apoi d. Gheorghiu a vorbitu de diuariele subventiunate de guvern, si d. ministru dice câ-i dà in asta privintia denegarea cea mai oficiale si cea mai categorica, si pana ce dlui nu va veni se probeze acea ce a spusu, acusarea dlui romane in categori'a acelu cari se facu, nefiindu spriginite pe nici o proba.

Prin urmare, resuma ministrulu, d. Gheorghiu a dîsu, câ Prefectulu a silitu pe redactorele Dreptatii a publicà unu comunicatu, si siluirea nu s'a constatatu si nici comunicatulu n'a fostu publicatu; asiè dar sila n'a potutu esiste. A vorbitu despre gendarmi, inse politia e la unu locu cu primari'a si erà peste potintia a nu fi gendarmi la politia, si apoi intrunirea s'a tienutu in deplina libertate; prin urmare nu este esactu, câ s'a opritu intrunirea prin gendarmi. D'aci resulta, câ d. Gheorghiu voiescu a lovì facundu interpelarea; inse si-ascute arm'a, si-o otielescu multe zile si apoi in locu d'a acceptà ca se-i vina bino se lovesca si se uida pe inemiculu séu, lovescu in desiertu, taia apa. (aplause prelungite).

Se cere inchiderea discutiunei, inse d. Presidinte dice, ca se vorbesca dnu Gheorghiu. Camer'a protesta, câ e contra regulamentulu. D. Presidinte invoca regulamentulu si cere a se respectà, lasandu-se cuvintulu d-lui Gheorghiu. Camer'a protesta.

D. C. A. Rosetti n'aveà intentiunea d'a vorbi, inse fiindu, câ d. presidinte invoca regulamentulu, apoi atunci lu invoca la raudulu séu si cere respectarea lui. D. presidinte invoca regulamentulu celu vechiu, câ-ci celu in vigore dice in termeni precisi câ dupa respunsulu ministrului cestiunea se

trateza ca ori care lege, prin urmare daca s'a cerutu inchiderea discutiei, d. presedinte trebuia să puna la votu, si ne-procedundu astu felu dsa care invoca regulamentul, l'a violatu. — Se cere inchiderea discutiei.

D. Georgiu, luandu cuvintul contr'a inchiderii discutiei, dice că Camera e pasionata (strigate, sgomotu), mai multe voci: la ordine! la ordine! diosu de la tribuna). — D. Gheorghiu urmandu, cere ca ministrul să se unesca cu dsa pentru a urmă discutiea.

Se da cuvintul dlui G. Arghiropolu a vorbi pentru inchiderea discutiei, dsa respinge acuzarea aruncata de d. Gheorghiu, că o parte a camerei e pasionata, si areta, că se perde unu tempu preciosu natiunii. Discutiunea se inchide cu mare majoritate.

Dup'aceste s'a continuatu discutiea asupra politiei rurale.

Responsulu Domnitoriului Romanilor la felicitările ce i-s'au adresatu pre Campulu Libertății cu ocaziunea serbarei aniversarei suirei Sale pre tronul la 8/20 l. c.:

Domnilor Delegati!

Domnule Primariu!

„Asta-di doi ani, pentru întâia data poporul Romanu se manifestă mie prin acelu d'in capitala, si negresitu că cele d'antăie impresiuni au otaritu despre destinurile nostre. L'a simțitu teneru ca si mine, c'o sperantia nemarginita in viitoriu ca si mine, cu credintia in bine, ca si mine. D'atunci am strabatutu tote unghiurile Romaniei si m'am convinsu, că Bucurescii au fostu credincios'a expresiune a natiunii. Acestu contactu necurnatu cu natiunea m'a intaritu in cele d'antăie impresiuni si m'am asicurat despre virtutile poporului, la ale cărui destinuri prevedintia m'a chiamatu să presiedu.

Primescu dar magulitoriele felicitări ce-mi adresati, că-ci ele se resfrangu asupra natiunii intregi, fiindu că Domnitoriului unei natiunii libere, nu pote fi de cătu adevărata sa expresiune, adevărata ei represintante!“

Epistol'a Mariei Sale Domnitoriului, adresata dlui Ministru de Resbetu.

Domnule Ministru!

Respectulu ce am pentru omu, si iubirea ce portu ostasiului, care are unu indoitu titlu la a mea afectiune, ca cetatanu precum si ca aperatoriu alu patriei, m'a indemnatu a defintiia in armata o pedepsa, care nici de cum nu este de natura a înaltia in sufletulu soldatului sientiamentele de onore si de morala, pedepsa la care n'am datu nici o data sanctiunea mea de cătu cu inima mahnita.

Dorescu, dle ministru, ca cu aniversari'a suirei mele pe Tronu, corectiunea corporale, condamnata in mai tote armatele, să inesteze si la noi, si ca ea să fia inlocuita prin altele mai in raportu cu principiile de umanitate.

Te rogu dara, domnule ministru, ca indata să inaintezi Adunării unu asemenea proiectu de lege, care va pune decisiunea mea in armonia cu codulu penalu alu ostii.

Primescu, domnule ministru, incredintiarea stimei mele. Cotroceni, 9/21 maiu 1868.

Carolu.

Noutăți Straine.

FRANCPA. In senatulu Franciei inca nu s'au finitu desbaterile despre libertatea invetiamentului, respective despre petitiunea contr'a directiunii materialistice pre la universitățile francesci. In siedintia d'in 22 maiu vorbi comisariulu regimului, consiliariulu de statu Robert, contr'a si bar. Vincent pentru strapunerea petitiunii la ministeriulu de cultu. Afara de acesti-a a mai vorbitu Chevalier in contr'a petitiunii. Comisariulu regimului profuse o multime de epistole si declaratiuni d'in parte-a facultății mediche d'iu Parisu, si a profesorilor denuntiati, prin cari se sustiene dreptulu scrutării libere sciintifice, si prin cari credibilitatea, ma onestitatea autorilor si suserietorilor petitiunii se caracterizeza in modu forte nefavoraveru pentru acci-a. Asiē scrie decanulu facultății mediche, profes. Wurtz, cătra ministrulu de cultu:

„Facultatea medica a introdusu in invetiamentulu său metodulu exactu alu sciintiei moderne. Ea propune fiziologia dupa experiente, medicina dupa fapte. Magistrii esplica in propunerile lofu constructiunea organelor, activitatea regulara seu conturbata a functiunilor lor, ocupandu-se numai cu conditiunile materiale ale datelor. Tendintia acest'a aru voi unii să o condamne, acuzandu-o că duce la materialismu. Ei aru voi, ca statulu să se decida pentru doctrina contraria, să i-clupte victori'a si să impuna profesorilor nu numai unu programu ei si una convingere.

Acest'a nu se va intemplă; facultatea spezeza cu siguretate. Facultatea nu se confunda prin atacurile aceste si si-urmaresce lucrările sale, tienendu-se de cararea curatu medicala. Facultatea nu face partida nici pentru unu sistemu filosoficu, si stimeza aceea, ce e de stimatu afara si mai pre susu de sciintia. Facultatea nu se teme de libertatea instructiunii, ci pretinde espresu pentru programulu său sciintificu liber-

tatea invetiamentului, si pentru membrii săi celu d'antăiu dreptu alu unui cetatanu, libertatea consciintiei.“

Intre gravaminele, cu cari se motiveza petitiunea, se afla si o plansore in contr'a mediciloru cutarui spitalu, pentru că acci-a si-aru bate jocu de medaliele religioase, ce le porta femeiele cele betrane d'in acelu spitalu. Respēptivii medici respingu acuzatiunea acest'a. Comisariulu regimului cere, să se treca la ordinea d'ilei.

Bar. Vincent vorbesce contr'a materialismului. fāra de potē atrage atentiunea adunantiei.

Chevalier vorbesce contr'a petitiunii si partinesce libertatea invetiamentului mai inaltu. Dupa parerea lui e forte de folosu, ca besereca să se apropia de sciintia si să se impace cu ea. Franci'a e unica tiera catolica, in care sciintia a fostu stimata. Una besereca galicana, pre cum a sustatu nainte de 1789, trebe să se renfintieze; Chevalier provoca pre cardinali, să faca initiati'a si să fundeze libertatea invetiamentului mai inaltu. Prin acest'a aru face beserecei unu sierbitiu atātu de marc, ca si patriei.

Consiliulu de statu a aprobatu proiectulu, ca bugetulu cetății Parisu să se desbata si voteze de corpulu legelativu, ca si bugetulu statului.

In „Constitutionnel“ cetimu: „E cunoscutu, că ministeriulu de esterne alu Romaniei a adresatu in cestiunea jidoviloru o nota cătra poteri, in care demintiesce referatulu consululu generalu austriacu d'in Bucuresci, cu cele mai amare expresiuni. Not'a acest'a a produsu in Vien'a impresiunea cea mai dure-rosa si organele cele mai insemnate ale opiniunii publice (?) in Austri'a pretindu in sensibilitatea lor, ca cabinetulu de Vien'a să faca pasi diplomatice pentru not'a Romaniei. Scirile d'in Vien'a, cari amintiescu de casulu acest'a, spezeza, că guvernulu romanu va preveni acest'a eventualitate si prin unu actu voluntariu va satisfac sensibilitățile juste ale cabinetulu austriacu.“

Totu aceea-si foia scrie despre diferentiile cu Tunis urmatoriele: „D'in Tunis inca n'a venituscire, că beulu aru fi datu Franciei satisfacerile cerute, cari constau in implinirea obligatiunilor susceptute; e greu inse a presupune, că regintia va observā si mai departe tienut'a de pana acum. Alceum cestiunea acest'a se pertrateza numai intre regimulu d'in Tunis si celu de Franci'a, că-ci cabinetele d'in Londr'a si Florenti'a au recunoscutu, că cabinetulu d'in Parisu nu urmaresce o tianta contraria intereselor, ce sunt incredintate guvernelorū acelorū-a. Regimulu francescu e resolutu a reapucā relatiunile sale diplomatice cu Tunis, numai dupa ce va fi capetatu satisfacere. si nu va concede la burs'a Parisului nici una operatiune finantiaria tunesica, pana ce beulu nu si-va tienē promisiunea sa, si va institui o comisiune de administratiune, care dāgarantie serioase de onestitate si acuratetia pentru conducerea viitoria a finantielorū sale. Personele, cari se ducū acum in Tunis si voru a legā referentie negotiale cu regimulu de acolo, nu si-ajuugu scopulu seriosu si pregatescu pentru mandantii lorū usiorū credietori numai desamagiri.“

Confictulu intre arcioppulu d'in Algeri'a si marsialulu Mac-Mahon lu-va complanā imperatiu. dupa ce si marsialulu e aplecatu a face concessiuni.

Varietăți.

*(Statistica.) Armatele stabile cauzeza poporeloru europene una erogatiune directa de 500 milioane fl. pre anu, si prin abusu cu puterea lucratoria si prin detragerea accei a, una perdere indirecta de 150 milioane pre anu; in sum'a pentru tota famili'a europena una perdere de capitalu de 225 milioane fl. Detoriile totale ale Europei facu sum'a rotunda de 60 miliarde, adcea siese-dieci de mie de milioane in franci, pentru cari se solvescu pre anu interusure de 3200 milioane in franci. D'in sum'a acest'a se repartiescu pre Angli'a 700 milioane, pre Franci'a 600, Itali'a cu Rom'a 525, Austri'a 360, Rusi'a 300, Spani'a 200 milioane etc. usure anuale. Austri'a dara trebe să solvesca pre d'iu a unu milionu de franci (preste 400,000 fl.), ca întreusurie. Recerintiele anuale ale staturiloru europene facu sum'a rotunda de 10,000 milioane de franci. Sē punemu, că recerintiele acestea facu = 100, apoi d'in sum'a acest'a curtile consuma 2-7 procentu, erogatiunile pentru armata si flota (in tempu de pace) 35 procentu, erogatiunile pentru usurele, amortisatiunea si administratiunea detoriei de statu 37 procentu; si asiē remanu pentru: justitia si instructiune, agnomia, meserie si comereciu, agricultura 25 $\frac{1}{4}$ procentu. Prin urmare pentru armata si detorie de statu = erogatiune neproductiva de trei patrarie.

*(Alu sieptele procesu de presa) contr'a diuariului croatu „Novi Pozor“ se pertrată in Vien'a in 26 maiu, pentru unu articlu de fundu d'in 2 octovre a. tr. care acusa pre locutienintele Croatiei, baronulu Rauch, că procede cu violentia contr'a preutilor si a profesoriloru gimnasiali; nu esiste nimicu santu si onestu, de care nu s'aru atinge man'a violente a bar. Rauch, candu e vorb'a de ura personala. Aptivitatea cancelariei de curte si a bar. Rauch constā intr'aceoa, a ruina pre omenii nevinovati si familieles lor si mai nevinovate, si

prin acest'a spezeza a ruina drepturile natiunale si cu aceste-a insa-si natiunea. Preutimea croata, la care natiunaprivesce cu mandria si incredere deplina, a fostu d'in incuputu spriginulu celu mai potinte alu causei natiunale, si petru aceea o uresce bar. Rauch. Profesorii gimnasiali si amaratu, pentru că sunt cehi, er' bar. Rauch e solidariu a bar. Beust, amendou vreu să strimtoresca pre slavi la parca — Altu articlu incriminatu e o corespundintia, in care se a vedesce prin casuri intemperate, că puterea de statu si juriscutiunea: „in numele maiestății sale“ se intrebuintieza pentru resbunarea privata. — Redactorulu foiei acuzate fu condamnatu la arestu de una luna, pedepsa de 20 fl., perdere de 300 fl. d'in cautiune, nimicirea esemplarielorū confiscate publicarea sentintiei. — Siepte procese cu inchisore de fl. lune, 1010 fl. perdere d'in cautiune!

*(Bibliografia.) A esitu de sub tipariu oper'a inchilata: „Revolutiunea romana d'in anulu 1848, Muhtoulu“ de Alesandru Pelimonu. Ca sumariu materloru cuprinse in acest'a opera sunt cele urmatorie: Principiile fapte petrecute in acestu evenimentu, narate de unu voranu. — Descrieri locale ale Olteniei muntose. Costumele obiceiurile poporului. Ungureni, seu Mocanii cu datinele lor — Curcubeulu privitu pe munti, comparatu, prin nuantele sale, cu stindardulu tricoloru alu terei. — Locutioru poporulu ver'a muntii pe la stani, si diferiti visitatori, cari petrecu la unu locu cu pastorii, ascultandu la istoriile ce ei le narăza d'inaintea focului. — Petrecerea a mai multorū militorū la stana si d'intre cari unii fura capi ai revolutiunii d'in acestu anu. — Barbatii de la 1848. — Proclamarea programei Constitutiunii si Guvernului la Islaz si in Bucuresci. — Reactiunea de la 19 si 28 iuniu, retragerea Guvernului parasindu Capital'a. — Caimacami'a tiene numai 24 ore. — Reintornarea Guvernului de la Tergoviste; — Recunoscerea Locoteniei Domnesci de cătra Comisariulu Portii Soleimanu Pasia. — Soleiman este inlocuitu cu Fuad; Duhamel ordona in mitchiculu armatei turce. — Ore-care critica asupra faptelorū observatiuni la cele, ce s'au facutu si cele ce mai trebuia să se faca in acelu tempu. — Caderea Locoteniei, si a Revolutiunii. — Lupt'a Pompieriloru in Délulu Spirei. — Destacerea lagarului de la Ramnicu, dupa mai multe consilii militare tienute de oficerii superiori; Trecerea capilor armate in cele d'in urma in Transilvani'a. — Pandurii, cea mai parte Valceni, Gorjeni si Mehedintieni, unii depunuti si altii nedepundu armele, dau focu la depoulu de erbu la Traianu a nu cade in manile inimicului. — Caimacamia instalata de Turci si reinfintiarea Regulamentulu sub presiunea rusa. Turcii si Muscalii ocupa tierile. — Persecutiunea asupra omeniloru revolutiunii etc. Diverse scene si intemplări pe Musiatoiulu, acelu munte ronumitu d'in Gora. Acest'a opera contienendu mai bine de 300 pagine, se alia vendiare la insu-si autorele ei, la mai multi particulari in Capital'a Romaniei. Pretiulu unui esemplariu este lei vechi.

*(Nenorocire.) In comun'a Soporu se intemplă unu multu unu casu forte tristu. Famili'a unei case de frunte sieder'a in casa; preste cătu-va tempu murmură cine-va la usia. Capulu familiei care era colectoru de dare avendu adunata o sumă frumoasa de bani si cugetandu că ospetii neplacuti sunt jefitori, luā banii la sine si prin alta usia esē afara, cugetandu că pana voru sparge jefitorii usi'a, elu va adunā omeni. Muiere inse dupa ce esē barbatulu a fostu destulu de nebagatori sama si a deschisu usi'a; si ce se vedi, in locu de jefitoru intrā pre usia unu lupu, care indata a saritu la muiere, o trată la pământu si incepu a rupe carnea despre ea. In urm'a strigrei veni intr' ajutoriu fiulu ei si vecinii, căruru apoi li succesa scote pre nefericit'a muiere d'in ghiarele bestiei.

*(Advocatu nou.) Dlu dr. Ioanu Nichita a depus cenusu'a advocatiile la 28 l. c. cu celu mai bunu succesu. Urāmū emintelui junc, sē-i succeda a-si vedē esemplarea diligintia si frumosele sale cunoscintie incoronate cu totu sultatulu doritu si in aperarea dreptului neindreptatilorū conationali!

Sciri electrice.

München, 25 maiu. Cu ocaziunea jubileului constitutiunii regele a edatu o procliamatiune cătra poporul său, in care promite, că va sustienē flammū constitutiunii.

Brusela, 25 maiu. Resultatulu alegerilor provinciale e urmatoriulu: Regimulu a invinsu a Lüttich si a caliatu in Antwerpen si Brügge; minoritatea alegerilor e opusciunala.

Bucuresci. 27 maiu. Camera a acceptatu legea votata de senatu despre importulu liberu de vamalu c-realielorū d'in tiera straine in porturile Romaniei.

Londr'a, 26 maiu. Motiunea lui Labouchere ca parlamentulu să voteze in totu anulu spesele serbitiului diplomaticu, s'a primitu, in contr'a opunatilorū lordului Stanley, cu 76 contr'a 72 voturi.

Washington, 26 maiu. Senatulu a absolutu, cu 35 contr'a 19 voturi, pre presiedintele Johnson le crim'a contienuta in articulu 2 si 3 alu acuzatiunii. Senatulu a amebatu siedintiele fāra de a fi votata despre cei-alalti articli.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.